

Razgovor

OTTO GERHARD OEXLE¹

Otto Gerhard Oexle rođen je 1939. godine u njemačkom gradu Singenu (Hohentwiel). Nakon položene mature u rodnom gradu studira povijest i romanistiku na Sveučilištima u Freiburgu, Poitiersu i Kölnu (1958.-1965.). Po završetku studija postaje asistent na Sveučilištu u Münsteru, a 1973. habilitira radom *Sozialgeschichtliche Forschungen zu geistlichen Gemeinschaften im westfränkischen Einflußbereich* (*Socijalna historija duhovnih zajednica na zapadnofranačkim utjecajnim područjima*). Od 1980. predaje kao profesor na Sveučilištu u Hannoveru, a od 1987. postaje direktor uglednog *Max-Planck-Institut für Geschichte*, mjesto na kojemu ostaje do 2004. Također je bio gostujući predavač na više poznatih sveučilišta, a član je i Akademije u Göttingenu. Stručnjak je na području historiografije i teorije historije (naročito 19. i 20. stoljeća i njemačkog historizma) te društvene historije u srednjem vijeku. Također, autor je nekoliko članaka koji proučavaju utjecaje i kontakte njemačke i francuske historiografije, s posebnim fokusom na određene povjesničare oko *Analā*, odnosno one koji su njima stajali blisko. Potrebno je tako spomenuti između ostaloga i zbornik kojega je uredio skupa s Jean-Claudeom Schmittom pod nazivom *Les tendances actuelles de l'histoire du Moyen Age en France et en Allemagne: actes des colloques de Sèvres* (2002.).

Pro tempore: Kako biste opisali odnos prve generacije povjesničara oko *Analā* (Blocha i Febvrea) i njemačkih povjesničara historizma?

Oexle: Ovisi o tome kako definirate historizam. Ako historizam shvaćate u smislu Friedricha

Meineckea (*Die Entstehung des Historismus*, 1936.) i onih koji ga do danas oponašaju, dakle pozitivno vrednuju, odnosno onih koji ga negativno vrednuju (Wolfgang J. Mommsen, George Iggers) – kao specifično njemački misaoni oblik koji je prije svega preko Leopolda von Rankea početkom

19. stoljeća nastao nasuprot prosvjetiteljskoj misli i propagirao određene kategorije („individualnost“, „razvoj“) možemo reći da Marc Bloch i Lucien Febvre nemaju s time veze. No, ako pod historizmom preko Ernsta Troeltscha, Otta Hintzea i Karla Mannheima mislite na specifični misaoni oblik moderne koji je nastao u prosvjetiteljstvu, odgovor je drugačiji. Naime, ako se shvati da je historizacija prešla preko svega što je postalo historijskim, možemo i na Blocha i Febvrea gledati kao odlučne zastupnike historizma. Kod Blocha je to očito vidljivo: primjerice u njegovom uključivanju novih materijala za istraživanja (npr. vrednovanje zračnih slika za agrarnu povijest); u njegovom nastojanju otvaranja novih socijalnohistorijskih načina propitivanja; u njegovom programu usporedne historizacije pojmovnih aparata i istraživačkih paradigmi pojedinih europskih nacionalnih historiografija.

Pro tempore: Veličina Marca Blocha kao povjesničara, može se reći, postaje jasna kada se pokušaju sagledati svi utjecaji na njega. S jedne strane tu se može govoriti o utjecajima Durkheima, Vidal de la Blachea ili Pirennea, no kako se trebaju razmatrati njemački utjecaji na njega? Jesu li djela Maxa Webera, Karla Marxa i Karla Lamprechta također odigrala važnu ulogu?

Oexle: Njegovo poznavanje Karla Marxa je očigledno. Naravno, Bloch je poznavao i Karla Lamprechta, ali ga nije baš cijenio: odbijao ga je Lamprechtov scijentizam, evolucionizam i nacionalizam. Također se dobro raspoznaje Blochovo poznavanje Maxa Webera. Oslikava to i činjenica da se Bloch među prvima u Francuskoj zauzeo za recepciju Webera. U prvom broju *Analā* također se pojavljuje priznanje Webera od strane Blocha – sociološkog kolege iz Strasbourga Mauricea Halbwachsa.

Pro tempore: U Vašem članku u knjizi *Marc Bloch: Historiker und Widerstandskämpfer disqualifiziert Lamprechta ili Kantorowicza kao*

moćuće „njemačke verzije Blocha“ i tu ulogu dodjeljujete Ottu Hintzeu. Kako ste došli do tog zaključka? Zašto baš na njega gledati kao iznimku njemačke historiografije?

Oexle: Otto Hintze je, za razliku od drugih njemačkih povjesničara, prihvatio Webera. Njegova kasna djela objavljena 1929. i 1931. postavljena su tako da postavljaju pitanja izrazito inspirirana Weberom: veliki historijsko-dijakronijski raspon, sustavno propitivanje, problemska historija umjesto događajne. Takva vrsta historiografije tada nije prihvaćena, a pogotovo ne nakon 1933. godine, kada je Hintze zbog svoje domovine rastavljen od „židovske“ povjesničarke Hedwige Hintze i kada je sam postao autsajder (povukao se s pozicije suizdavača *Historische Zeitschrift* kada se prestalo prihvaćati priloge njegove žene). Tek je od 1970-ih godina Hintze doživio pravu recepciju (J.Kocka, W.Schultze). U to vrijeme je Felix Gilbert, koji je emigrirao iz Njemačke, Hintzea proglasio „najznačajnijim njemačkim povjesničarom kasnog Carstva i Weimarske Republike“. Ne postoje samo preklapanja s Blochom u povijesnim istraživanjima i refleksiji, već i u tome što su oboje bili uvjereni da je nakon 1918. godine bilo potrebno uvesti novu vrstu historiografije.

Pro tempore: Kada se, prema Vama, u Njemačkoj danas gleda na povjesničare kao što su Bloch, Febvre, ali i DUBY ili Le Goff? Drži li njemačka medievistika njihove radove relevantnima?

Oexle: Da, svakako nakon 1970-ih godina i to sve više od tada.

Pro tempore: Što je, prema Vama, bilo presudno za preokret koji je oko 1900. doveo do toga da se historiografija otvara prema *histoire-problème* umjesto pozitivističke historije?

Oexle: U Francuskoj je to kraj Prvog svjetskog rata, u Njemačkoj slom 1945. kojime su „riješena“ stara, istekla propitivanja, i pokrenuta razvučena faza koja je potrajala do kraja 1960-ih godina.

Pro tempore: U uvodu knjige *Die Gegenwart des Feudalismus* spominje se cilj Marca Blocha: pronaći „izmirenje naših terminologija i istraživanja“ u međunarodnoj historiografiji. Koliko su današnji povjesničari od tog cilja udaljeni?

Oexle: Taj se zadatak do sada jedva uzima u obzir. Interes je zasada prije usmjeren prema razvijanju „globalnih“ odnosno univerzalno primjenjivih načina razmišljanja. Pritom se za tradiciju nužne i djelotvorne „nacionalne paradigme“ ne rasvjetljuju, već preskaču, što nije naročito poticajno.

BILJEŠKE

- 1 S njemačkog jezika preveo Filip Šimetin Šegvić.

Pro Tempore

Pro Tempore

ČASOPIS STUDENATA POVIJESTI BROJ 8/9, 2010.-2011.

Pro Tempore

Časopis studenata povijesti
godina VII, broj 8-9, 2010-2011.

Glavni i odgovorni urednik
Filip Šimetin Šegvić

Počasni urednik
André Burguière

Uredništvo
Tomislav Brandolica, Marko Lovrić,
Andreja Piršić, Filip Šimetin Šegvić,
Nikolina Šimetin Šegvić, Stefan
Treskanica

Urednici pripravnici
Marta Fiolić, Kristina Frančina, Sanda
Vučićić

Redakcija
Tomislav Brandolica, Marta Fiolić,
Kristina Frančina, Marko Lovrić,
Andreja Piršić, Nikolina Šimetin Šegvić,
Filip Šimetin Šegvić, Stefan Treskanica,
Sanda Vučićić

Tajnica uredništva
Martina Borovčak

Recenzenti
dr. sc. Damir Agičić
dr. sc. Ivo Banac
dr. sc. Zrinka Blažević
dr. sc. Ivan Botica
Miodrag Gladović, d.i.e.
dr. sc. Borislav Grgin
dr. sc. Mirjana Gross
dr. sc. Željko Holjevac
dr. sc. Nenad Ivić
Branimir Janković, prof.
dr. sc. Bruna Kuntić-Makvić
mr. sc. Hrvoje Klasić
dr. sc. Isao Koshimura
dr. sc. Mirjana Matijević Sokol
dr. sc. Hrvoje Petrić
dr. sc. Radivoj Radić
Danijel Rafaelić, prof.
dr. sc. Drago Roksandić
dr. sc. Relja Seferović
dr. sc. Boris Senker
Marina Šegvić, prof.
dr. sc. Božena Vranješ-Šoljan

Lektura i korektura
Marta Fiolić
Ana Jambrišak
Vedrana Janković
Nikolina Kos
Marko Pojatina
Tihomir Varjačić
Tajana Vlaisavljević

Dizajn i priprema za tisak
Tomislav Vlainić
Lada Vlainić

Prijevodni s engleskog jezika
Tomislav Brandolica
Jelena Krilanović
Tina Kužić, prof.
Marko Lovrić
Marija Marčetić
Judita Mustapić
Andrea Pečnik
Marko Pojatina
Prijevodi s njemačkog jezika
Sara Katanec
Mirela Landsman Vinković
Azra Plićanić Mesić, prof.
Filip Šimetin Šegvić
Prijevodi s francuskog jezika
Marta Fiolić
Tea Šimičić
Marina Šegvić, prof.
Mihaela Vekarić
Prijevodi sa slovenskog i srpskog jezika
Krešimir Matešić
Prijevodi s talijanskog jezika
Marina Šegvić, prof.

Izdavač
Klub studenata povijesti - ISHA
Zagreb

Tisak
ZT ZAGRAF

Naklada
Tiskano u 300 primjeraka

ISSN: 1334-8302

Tvrđnje i mišljenja u objavljenim
radovima izražavaju isključivo stavove
autora i ne predstavljaju nužno stavove
i mišljenja uredništva i izdavača.

Izdavanje ovog časopisa financijski su
omogućili:
Odsjek za povijest Filozofskog fakulteta
Sveučilišta u Zagrebu,
DTM GRUPA d.o.o.,
NARCOR d.o.o.,
TRANSPORTI KRAJAN d.o.o.,
HEMA d.o.o.,
KEMOKOP d.o.o.,
EUROGRAF d.o.o.,
Privatne donacije: S. S., M. F., prof.
dr. Drago Roksandić, Marko Lovrić,
Filip Šimetin Šegvić, Nikolina Šimetin
Šegvić, Tomislav Brandolica.

Redakcija časopisa Pro tempore svim
se donatorima iskreno zahvaljuje na
financijskoj podršci!
Redakcija se također posebno
zahvaljuje gospodinu Zlatku Ožboltu,
dia na trudu i pomoći. Zahvaljujući
njemu, put do izdavanja ovog broja
bio je mnogo lakši. Gospodinu Zoranu
Ivankoviću isto tako dugujemo veliku
zahvalu što nam je izašao u susret
prilikom tiskanja časopisa.

Časopis se ne naplaćuje.

Adresa uredništva:
Klub studenata povijesti - ISHA
Zagreb
(za: Redakcija Pro tempore),
Filozofski fakultet
Sveučilišta u Zagrebu,
Ivana Lučića 3, 10000 Zagreb

E-mail:
pt.redakcija@gmail.com
phillip.simetinsegvic@gmail.com